

Kitekint? - A globalizáció irányítása

2009 augusztus 24. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Honnan ered a globalizáció? Miért az USA a globalizáció vezet? hatalma? Hogyan védhetjük ki a globalizáció káros hatásait? Milyen el?nyöket kovácsolhatunk a globalizációból? Ma az USA irányítja a globalizációt, de lehet-e ez másképpen?

Ezekre a pihekönny? kérdésekre keres választ a volt francia külügyminiszter interjúkötetében. Franciaország többször is fellépett az amerikai hegemóniával szemben az elmúlt évtizedekben, most kiderül, hogy miért. Számunkra különösen fontos a francia vélemény, mert az Európai Unió befolyásos tagállama, t?zön-vízen át védi nemzeti nyelvét és kultúráját, és a francia államot tekinti a globalizáció káros kinövéseivel szembeni legfontosabb véd?bástyának. Történelmi fejl?désünk és földrajzi adottságaink miatt - a nagyság és a szerencse eltérései mellett - sok rokon vonást mutat Franciaország és Magyarország. Talán furcsán hangzik, de Európán belül a társadalomszerkezet és az emberek gondolkodása terén mi állunk egymáshoz a legközelebb.

Védrine szerint a globalizáció az újkorral egyid?s, mert a nagy földrajzi felfedezésekkel indult el egy el?ször lassú, majd exponenciálisra gyorsuló nemzetközi összefonódás a világban. Ma a világ 189 országa közül kiemelkedik egy - az Egyesült Államok -, amely a kétpólusú világrend 1989 és 1991 közötti megsz?nésével egyedüli szuperhatalommá vált. Az USA hatalma azon alapszik, hogy az összes olyan területen vezet, ami befolyásra váltható. Gazdasága a leger?sebb, technológiai újításokban a legjobb, katonailag és a hírszerzés terén az els?, pénzügyileg a leger?sebb, nemzeti nyelve a globalizáció közös nyelve, kulturális termékei (filmek, zene, könyvek, divatok) a világ egésze számára mintát és vonzást jelentenek.

Az USA szuperhatalmának láthatatlan forrása az, hogy az amerikai álom nem csupán a "Nyugat" mintegy egymilliárd emberének, hanem a Föld többi ötmilliárd lakosa számára is saját álmát és vágyainak kifejez?dését jelenti. Ez a puha hatalom - a katonai, gazdasági és pénzügyi kemény hatalom mellett, azokkal valójában összehangolt m?ködésben - tartja fenn az USA hegemón szerepét a világban.

Szerz?nk érdekes meglátása szerint az USA mai hatalmát egy terv sikereként írja le. Amerika tudatosan törekedett a nagy vetélytársak gyarmatainak megszerzésére, és bár ez nem volt összeesküvés a világ ellen, politikáját végig az mozgatja, hogy az egész világot egységes, nyílt térré alakítsa, ahol fölénye révén érvényesíti érdekeit. 1917-ben és 1944-ben európai hatalmak hívták segítségül az USA-t az európai és világméret? konfliktus megoldására, de a múlt század valamennyi nagy nemzetközi összeütközéséb?l végül az USA került ki meger?södve, ami a terv sikerét jelzi. Amerika ma úgy él a globalizációban, mint hal a vízben, amit az is lehet?vé tesz, hogy a demokrácia és a piacgazdaság elterjesztésével az amerikai individuális, neoliberális, fogyasztói eszmék gy?znek a többi ideológia felett.

Védrine szerint ma öt csoportba sorolhatók a Föld államai. Az els?t az USA, az egyetlen szuperhatalom alkotja, a másodikba a globális befolyással rendelkez? államok kerülnek, így Franciaország, Nagy-Britannia, Németország, Oroszország, Kína, Japán és India. A harmadikba a még hatalomnak tekinthet? államok tartoznak, ilyen Ausztrália, Brazília, Olaszország, Törökország, Spanyolország, Lengyelország és még vagy egy tucat ország. A többi állam már nem képes önálló hatalomként fellépni, a negyedik csoportba tartozó "normális" államok (mint például Magyarország) és az ötödikbe tartozó mikroállamok közös vonása, hogy érdekeiket önállóan nem tudják érvényesíteni.

Valójában az USA az egyetlen állam, amelyik képes önálló érdekérvényesítésre, s?t a partneri kapcsolaton alapuló m?ködésr?l mostanában áttért a vezetésen alapuló világrendre. A többi állam két stratégiát követhet, de mindkett?t azonos eszközzel: szövetséget, koalíciót kell felépíteniük nemzeti érdekeik érvényesítésére. Az els? stratégia az, amikor többséget eredményez? szövetséget épít fel más államokkal összefogva, a második egy blokkoló kisebbség felépítése, szintén más államokkal alkotott koalícióban.

Védrine szerint a világ ma jelent?s kockázatokkal és veszélyekkel néz szembe, aminek f? oka az, hogy uralkodóvá vált az amerikai individuális, liberális és fogyasztói ideológia. Nem szabad megengedni a nemzetállamok további gyengítését, mert ezek állhatnak ellen az óriási kockázatokat hozó amerikai térhódításnak. Ennek igazi veszélye a bumeránghatás: a világ népei megelégelhetik a mindent elsöpr? amerikai befolyást, és fellázadhatnak. Három nagy veszély fenyeget: a nukleáris fegyverek elterjedése, a világméret? szervezett b?nözés és a terrorizmus (csak harmadik helyen). A világméret? szervezett b?nözés éves bevétele megegyezik Kína nemzeti jövedelmével, egyedül a drogüzlet évi 4-500 milliárd dolláros forgalma nagyobb a világ teljes olaj- és gáziparánál, kétszer nagyobb, mint a világ teljes autóipara, és megegyezik Afrika teljes nemzeti jövedelmével!

Az USA ma er?sebb, mint a Római Birodalom volt, mert univerzálisabb, és befolyását sokkal mélyebbre eresztette a Földön, az emberek fejében, gondolkodásában nyert teret a puha hatalom (filmek, zenék, divatok, minták) révén.

Éget? szükség van a globalizáció irányítására, amit szövetségekkel, a nemzetállamok erejének meg?rzésével és a nemzetközi intézmények meger?sítésével lehet elérni.

(Hubert Védrine with Dominique Mo?si: France in an Age of Globalization, Brookings Institution Press, Washington D. C., 2001)

Matolcsy György, hetivalasz.hu

Ajánló